

Matias Kaskiluoto

KIRJASTON ÄÄNIMAISEMAN MERKITYS KIRJASTON KÄYTTÄJILLE

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Helmikuu 2023

TIIVISTELMÄ

Matias Kaskiluoto: Kirjaston äänimaiseman merkitys kirjaston käyttäjille
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Informaatiotutkimus
Helmikuu 2023

Tässä tutkimuksessa halusin selvittää, mikä merkitys äänimaisemalla on kirjaston käyttäjille ja minkä tyyppistä äänimaisemaa he pitävät parhaimpana. Valitsin tämän aiheen, koska minä pidän kirjastoista sekä hiljaisuudesta, ja kirjastot usein mielletään hiljaisiksi paikoiksi. Selvitin asiaa kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla.

Useista sähköisistä tietokannoista hakemalla löytämistäni artikkeleista rajasin 16 aiheitani lähimpänä olevaa tutkimusta, joita analysoin tutkielmassani. Suurin osa lähteistä oli ilmestynyt viimeisen 20 vuoden sisällä, keskittyi yliopistojen kirjastoihin ja oli ulkomaalaisia. Pari lähettä ei käsitellyt lainkaan kirjastoja, mutta niiden aiheet olivat tarpeeksi lähellä minun aiheitani oikeuttaakseen niiden soveltamisen tähän tutkimukseeni. Jaottelin lähteistä löytyneet huomiot melua kirjastossa hyväksyviin, melua vältteleviin ja rauhallista työskentelyäntä tai absoluuttista hiljaisuutta haluaviin henkilöihin. Tutkimuksessa arvioin näiden eri luokkien laajuutta ja laatua: kuinka moni henkilö vastasi pitävänsä jostain ja oliko tämä mieltymys vahvasti esillä vai pelkästään implisiittisesti jostain pääteltävissä.

Havaitsin jo varhain, että melun hyväksyntään viittavan materiaalin määrä oli selkeästi pienempi meluttomuuden kaipuuseen viittanneen materiaalin määrään. Kirjastojen melu nousee negatiivisessa valossa esiin useissa tutkimuksissa, ja ne kirjaston käyttäjät, jotka eivät pidä melusta, ovat harvoin marginaalinen vähemmistö. Tulokseni viittaavat siihen, että suurin osa kirjastojen käyttäjistä ei pidä melusta, ja rauhallinen työskentelyäni on suositumpi ympäristö kuin absoluuttinen hiljaisuus. Tutkimus toimii alustuksena aiheeseen, ja jatkotutkimus, varsinkin käyttäessä eri tutkimusmenetelmiä ja erilaista rajausta, toisi tarkempia tuloksia.

Avainsanat: kirjasto, tieteellinen kirjasto, yleinen kirjasto, äänimaisema, melu, hiljaisuus

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	VIITEKEHYS	2
3	TUTKIMUSASETELMA.....	4
	3.1 Tutkimuskysymykset.....	4
	3.2 Tutkimusmenetelmä.....	4
	3.3 Tutkimusaineisto	5
4	TULOKSET	7
	4.1 Moderni ja meluisa	7
	4.2 Meluttomuuden puolesta.....	9
	4.2.1 Hiljaiset meluttomuuden arvostajat	9
	4.2.2 Aktiiviset meluttomuuden arvostajat	12
	4.3 Rauhallinen äänimaisema vai täysi hiljaisuus?	15
5	KESKUSTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	19
6	LÄHDELUETTELO.....	23

1 JOHDANTO

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää, mikä merkitys rauhallisella äänimaisemalla on kirjaston asiakkaille. Alkuinnostus lähti liikkeelle jo vuonna 2019 katsoessani Haaga-Helian kirjaston julkaiseman *ASMR*-videon¹ YouTubesta². Vaikka video oli humoristinen, se sai pohtimaan, kuinka rauhallinen äänimaisema ja kirjastot, kaksi minun sydäntäni lähellä olevaa asiaa, yhdistetään usein toisiinsa. Tämä miellelyhtymä on nähtävissä esimerkiksi lukuisissa mediarepresentaatioissa asiakkaita hyssyttelevistä kirjastonhoitajista (Milewicz, 2009, s. 37). Aihe on ajankohtainen, sillä hiljaisille julkisille tiloille on nykyään kysyntää – tähän viittaa esimerkiksi VR:n päätös tehdä juniensa Extra-luokasta hiljainen tila.

Kirjastot ovat monipuolistamassa tarjontaansa esimerkiksi järjestämällä erilaisia tapahtumia ja nämä uudet palvelut saattavat tuottaa kirjaston perinteisiä palveluja enemmän melua, jolloin kirjaston asema rauhallisena paikkana saattaa heikentyä. Toisaalta kirjasto saattaa panostaa äänieristettyjen, erittäin hiljaisten tilojen hankkimiseen, mutta ehkä vain harva tarvitsee näin absoluuttisen hiljaista tilaa, jolloin resursseja menee mahdollisesti hukkaan jokaisen käyttämättömän äänieristetyn tilan verran.

Luvussa 2 esittelen keskeiset käsitteet. Luvussa 3 käyn tarkemmin läpi tutkimusasetelmaani. Luvussa 4 tuon esiin tulokset, joita aineistostani poimin. Luvussa 5 teen päätelmiä havainnoistani ja keskustelen tutkimuksestani.

¹ ASMR=autonomous sensory meridian response, vapaasti suomennettuna ”autonominen aistikanavan reaktio”

² <https://www.youtube.com/watch?v=5Z78SjSZeI8>

2 VIITEKEHYS

Äänimaiseman määrittelyssä käytän Suomen Akustisen Ekologian Seuran määritelmää: ”Äänimaisemalla tarkoitetaan mitä tahansa äänten kokonaisuutta: konkreettista ympäristöä, sävellyksiä ja äänitaideteoksia.” (Uimonen, 2020.) Tässä tutkielmassa keskityn konkreettisen ympäristön eli kirjaston äänimaisemaan.

Kirjaston käyttäjillä tarkoitan tässä tutkielmassa ihmisiä, jotka käyvät fyysisissä kirjastoissa tekemässä jotain aktiviteettia, kuten lukevat, opiskelevat tai tekevät töitä. Pertti Vakkarin määritelmän mukaan pelkästään kirjastorakennuksessa käyminen lasketaan kirjaston käytöksi (Vakkari, 1983, s. 13). Kirjojen lainaaminen, palauttaminen tai kirjaston maksullisten palveluiden käyttäminen ei ole pakollista. Oleellista on, että kirjaston käyttäjät käyttävät kirjastotilaa, joten tämän vuoksi verkkokirjaston käyttäjiä en ole tähän ryhmään luenut. Ryhmä on varsin heterogeeninen: oletettavasti rauhallisuutta hakevien asiakkaiden lisäksi kirjaston käyttäjiksi lukeutuvat kirjastossa muita ihmisiä tapaavat ja siellä esimerkiksi pelaavat käyttäjät.

Rauhallisella työskentelyäänellä tarkoitan äänimaisemaa, joka sisältää hiljaisuuden lisäksi esimerkiksi sivujen kääntelyä, tietokoneella kirjoittamista ja kävelyä. Tarkkaa määritelmää on vaikea antaa, mutta kyse on äänimaisemasta, joka äänenvoimakkuuden osalta sijoittuu absoluuttisen hiljaisuuden ja melun välille.

Absoluuttisella hiljaisuudella on tarkoitettu tilaa, jossa ihmiset ja mittalaitteet eivät havaitse mitään ääntä (Saari, 2008, s. 18). Tässä työssä en kuitenkaan käytä niin tiukkaa määritelmää. Absoluuttisessa hiljaisuudessa tässä kontekstissa ei kuuluisi edes melko tyypillisesti kirjaston arkeen liitettyjä ääniä kuten tietokonenäppäimistöllä naputtelua ja kävelyä sekä sivujen kääntelykin tehtäisiin mahdollisimman hiljaisesti. Esimerkkeinä tällaisista tiloista voisivat olla äänieristetyt tilat, joiden käyttöön on tarkat ja rajoittavat säännöt, tai äänieristetyt kopit vain yhdelle henkilölle – tällaisia tiloja löytyy esimerkiksi Helsingin yliopiston Kaisa-talosta ja Tampereen yliopiston Linna-rakennuksesta. Yhden henkilön äänieristetyssä tilassa sen käyttäjä suurimmaksi osaksi itse määrittää tilan äänimaiseman. Koska hän kontrolloi äänimaisemaa itse, ääntä tuottavat toiminnot kuten sivujen kääntely ovat ennustettavissa, jolloin näiden äänien häiritsevyys on minimissä.

Meluttomuutta käytän tässä tutkimuksessa kuvaamaan melun vastakohtaa sekä kattoterminä rauhalliselle työskentelyäänelle ja absoluuttiselle hiljaisuudelle. *Melulla*, kuten myös englannin kielen ”noise” -sanalla on monia merkityksiä. Pysin päättämään kunkin sanan kontekstista, tarkoitetaanko sillä tutkimusaineistossani taustäääniä, häiritseviä ääniä tai jotain muuta.

3 TUTKIMUSASETELMA

Tässä luvussa esittelen tutkimuskysymykseni ja tutkimusmenetelmäni. Lopuksi kuvaan tutkimusaineistoani.

3.1 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, mikä on äänimaiseman merkitys kirjaston käyttäjille ja minkälainen äänimaisema olisi heille mieluisin. Minulla on kaksi tutkimuskysymystä:

1. Kuinka tärkeänä kirjaston käyttäjät pitävät fyysisen kirjaston rauhallista äänimaisemaa?
2. Onko rauhallinen työskentelyäni mieluisampaa kirjaston käyttäjille kuin absoluuttinen hiljaisuus?

Yksikään löytämistäni lähteistä ei vastannut suoraan näihin kysymyksiin. Tutkimukseni tehtävä on kuroa umpeen tätä aukkoa keräämällä eri lähteiden havaintoja aiheesta, jotta saisimme edes hieman kirkkaampaa kuvaa kirjaston käyttäjien mieltymyksistä äänimaiseman suhteen. Hypoteesini on, että kirjastojen rauhallista äänimaisemaa arvostetaan ja sitä arvostetaan myös enemmän kuin absoluuttista hiljaisuutta, koska rauhallista työskentelyäntä jäljittelevä ASMR on noussut valtavaksi netti-ilmiöksi viime vuosina. Toisaalta minulla ei ole kuvaa kuulosuojaimien tai muiden absoluuttista hiljaisuutta tavoittelevien keinojen käyttömäärästä vertailukohtana ASMR-videoiden suosiolle.

3.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmäni on kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus kokoaa, kuvailee ja tarkastelee tutkittavan aiheen aiempaa tutkimusta. Luonteeltaan se on aineistolähtöinen ja ymmärtämiseen pyrkivä tutkimusmenetelmä. (Kangasniemi ym., 2013, s. 298.) Aluksi pyrin keräämään mahdollisimman laajan valikoiman eri lähteitä, joista tutkimuksen edetessä karsin pois epärelevantit. Analysoin materiaalini etsimällä siitä kohtia, jotka käsittelivät kirjaston käyttäjien näkemyksiä kirjastojen äänimaisemasta ja itselleen mieluisista äänimaisemista tai kohtia, joista voi päätellä jotain näihin asioihin

liittyvää. Löytämäni huomiot ryhmittelin aiheen mukaan: meluisan kirjaston hyväksyvät, meluttomuutta haluavat ja rauhallisesta työskentelyäänestä tai absoluuttisesta hiljaisuudesta pitävät henkilöt.

3.3 Tutkimusaineisto

Tutkimusaineiston keräsin seuraavien sähköisten tietokantojen kokoelmista: Library & Information Science Collection (ProQuest); Communication & Mass Media Complete (EBSCO); Library, Information Science & Technology Abstracts (LISTA) (Ebsco); Library and Information Science Abstracts (Proquest); Library Science Database (ProQuest); ja Google Scholar. Hakulausekkeista erityisesti ”library AND noise” oli muihin lausekkeisiin verrattuna varsin tarkka LISTA-tietokannassa: se tuotti paljon relevantteja osumia verrattuna hälyyn määrään. Toisaalta hakusanaa ”noise” käsittelevät teokset eivät olleet sopivin mahdollinen lähde, koska melu on vastakohta rauhallisuudelle ja hiljaisuudelle, joten näitä lähteitä tutkiessani jouduin tutkimaan omaa aiheitani negaation kautta sen sijaan, että olisin tutkinut sitä suoraan.

Suurin osa aineistostani oli vertaisarvioituja artikkeleita. Joukkoon mahtui kuitenkin myös muutama laajempi tutkimus ja vertaisarvioimaton artikkeli. Keskeisimmät lähteeni olivat Milewiczin (2009) väitöskirja kirjastojen kulttuurisesta ja merkityksellisestä muutoksesta, Kortetjärven (2021) opinnäytetutkielma viidesluokkalaisten käsityksistä työrauhasta ja Muhosen (2017) pro gradu -tutkielma nuorten osallistamisesta kirjastotilojen kehittämiseen. Huomattakoon myös, että suurin osa lähteistäni käsittelee yliopistojen kirjastoja. Tämä ei ollut tarkoituksellinen valinta, mutta osassa hakulausekkeita käytin ”study room”, ”silent study” tai muita vastaavia termejä, mikä todennäköisesti johti tähän kallistumaan.

Kortetjärven (2021) tutkimus ei keskity kirjaston käyttäjiin vaan koululaisten näkemyksiin työrauhasta, mutta nähdäkseni tämä oli tutkimukseeni sovellettavissa. Tutkimuksessa oli esillä vahvasti äänimaisemaan liittyvät kysymykset ja opiskelu on yksi yleinen aktiviteetti kirjastossa. Tämä lähde toi esille nuorempien ihmisten näkökulmaa melusta ja siinä opiskelusta. Myöskään Mergan (2017) tutkimus ei suoraan liittynyt kirjastomaailmaan vaan innokkaiden kirjojen lukijoiden tarpeisiin ja lukemisen esteisiin. Tämä tutkimus oli sovellettavissa tutkimukseeni, koska siinä selvitettiin ihmisten

mieluisia olosuhteita lukemiselle, jota kirjastotkin voivat hyödyntää muokatessaan palveluitaan ja tilojaan ihmisille kutsuvammiksi. Lisäksi lukeminen on opiskelua yleisempi aktiviteetti kirjastossa. Nostaisin myös esiin, että Birdin ja Puglisiin tutkimus (1984) on melkein 40 vuotta vanha. Alkuperäinen tarkoitukseni oli keskittyä nykyaikaan, mutta toisaalta yksi selvästi vanhempi lähde tuo kontekstia aiheelle: keskustelu kirjastojen muuttuvasta äänimaisemasta ei herännyt vasta 2000-luvulla.

4 TULOKSET

Ensimmäiseksi tarkastelen käyttäjien näkemyksiä tai heidän toiminnastaan tehtäviä päätelmiä, jotka viittaavat siihen, että nykyään kirjastot ovat meluisia ja se on heistä hyväksyttävää. Sen jälkeen esittelen käyttäjien halua saada meluton kirjasto. Lopuksi nostan esiin otteita, joissa on annettu viittauksia siitä, pitävätkö meluttoman kirjaston kannattajat enemmän rauhallisesta työskentelyäänestä vai absoluuttisesta hiljaisuudesta.

4.1 Moderni ja meluisa

Merga (2017) tutki innokkaiden lukijoiden tarpeita ja esteitä lukemiselle. Tutkimus osoitti, että osalle kirjastojen käyttäjistä melu ei ollut ongelma. Yli neljäsosa tutkimukseen vastanneista kykeni lukemaan kaikkialla melusta huolimatta (Merga, 2017, s. 59).

Opiskelijoiden *kolmansia paikkoja*, eli ajanviettokohteita kodin ja työ- tai opiskelupaikan ohella, käsittelevän tutkimuksen vastaajista 70 prosenttia halusi kolmannessa paikassa keskustella ja 41 prosenttia juoda ja syödä (Waxman ym., 2007, s. 428). Tämä osoitti, että monet vastaajista eivät siis välttämättä tarvitse hiljaisuutta vapaa-ajan viettoon kolmannessa paikassaan. Tutkimus toi esille, että opiskelijat eivät tarvitse hiljaisuutta vaan arvostavat enemmän kahvia ja sosiaalisia kohtaamisia. Kun erään kirjaston eteiseen laitettiin kahvikärky, huomattiin, että kävijäliikenne lisääntyi. Tämän vahvistivat myös haastateltujen kirjastonjohtajien havainnot. (Waxman ym., 2007, s. 429.)

Hiljaisen opiskelun tilan kehittämiseen tähtäävässä tutkimuksessa syiksi kirjastoon tulemiselle vastaajista noin kaksi kolmasosaa mainitsi ryhmässä opiskelun, sama määrä ryhmätyötilojen käytön ja noin kolmasosa ystävien tapaamisen (Stemmer & Strawser, 2019, s. 129). Merkittävä osa vastaajista siis käytti kirjastoa keskustelupaikkana ryhmätöitä varten tai muuten vaan.

Koulukirjastojen tärkeyttä kartoittavassa tutkimuksessa kolmen vastanneen opiskelijan mielestä kirjasto on alue sosialisointia varten – eräs heistä lisäsi siellä olevan mahdollista löytää muita, joilla on samat kiinnostuksen kohteet kuin itsellään (Shenton, 2014, s.148–149). Kolme vastaajaa toisaalta on erittäin pieni määrä.

län on huomattu vaikuttavan kirjaston käyttäjien melunsietoon. Nigeriassa sijaitsevan Calabarin yliopiston kirjastoa arvioivassa tutkimuksessa vanhemmat vastaajat antoivat enemmän vastauksia, joissa he kertoivat melun merkittävästä häiriöstä kuin nuoremmat vastaajat (Ntui, 2009, s. 58). Toisaalta kolme vuotta tai enemmän tässä yliopistossa opiskelleet arvioivat melun häiritsevän vähemmän verrattuna 1–2 vuotta opiskelleiden arvioihin (Ntui, 2009, s. 59). Tutkija arveli, että moni opiskelija mieltää kirjaston sosiaalisen kohtaamisen paikaksi eikä hiljaisen opiskelun paikaksi (Ntui, 2009, s. 60). Nämä tulokset vihjaavat, että vanhemmat ihmiset häiriintyvät melusta nuoria herkemmin, mutta meluun voi tottua parissa vuodessa ja mielikuvat kirjastosta vaikuttavat siellä käyttäytymiseen.

Milewiczin (2009) kirjastojen kulttuurista ja merkityksellistä muutosta käsittelevässä väitöskirjassa eräs opiskelija kertoi tarvitsevänsä kirjaston hiljaisuutta keskittyäkseen ilman kodin häiritseviä houkutuksia, kuten televisiota. Hän tosin epäili, että hänen suosimansa kirjasto oli häiritsevän hiljainen muille. Hän arveli, kuten Ntuin (2009) tutkimuksessa, että nuoremmat opiskelijat eivät häiriinny äänistä niin paljon kuin hänen ikäpolvensa, koska he ovat tottuneet useiden ärsykkeiden samanaikaiseen altistumiseen esimerkiksi internetin myötä, joten kirjastot saattavat olla äänekkäämpiä tulevaisuudessa. (Milewicz, 2009, s. 97.) Myös äänekkäässä kirjaston kahvilassa osa asiakkaista työskentelee ostamatta kahvia – ehkä he eivät siedä tavanomaista kirjaston hiljaisuutta (Milewicz, 2009, s. 119).

Erään Milewiczin (2009) tutkimukseen osallistuneen kirjastonhoitajan ensiajatus oli, että kirjaston pitää olla muita tiloja hiljaisempi, mutta hän ei osannut perustella itselleen miksi näin kuuluisi olla. Hän epäili tällaisten näkemysten olevan vain muistoja menneisyydestä. (Milewicz, 2009, s. 126.) Melu on legitimoitu kirjastoissa kirjastonhoitajien tietoisien uudistustyön perusteella, jossa he pyrkivät uudistamaan kirjastoa nuorten käyttäjien mieltymyksiin soveltuvaksi (Milewicz, 2009, s. 231). Kirjastonhoitajien puhuessa äänestä he toivat usein esille huolensa negatiivisten kohtaamisten synnystä ja pohtivat tapoja välttää niitä (Milewicz, 2009, s. 219). Yksi kirjastonhoitaja sanoi, että on ristiriitaista hyssyttellä äänekkästä opiskelijaa ja samanaikaisesti olettaa, että tämä ja muut opiskelijat uskaltaisivat tulla pyytämään häneltä apua tarvittaessa. Hänen mukaansa äänitason seuraaminen onkin vartijoiden tehtävä. (Milewicz, 2009, s. 159–160.)

Erään haastateltavan mielestä keskustelu kehittyi suuressa ryhmässä kovaääniseksi luonnostaan kirjaston käyttäjien tiedostamatta eikä tahallisenä sääntöjen rikkomisena (Milewicz, 2009, s. 128). Monet haastatellut käyttäjät eivät kuitenkaan uskaltaneet pyytää kovaäänisiä käyttäjiä hiljentymään (Milewicz, 2009, s. 136–137).

4.2 Meluttomuuden puolesta

Milewicz (2009) kirjoitti, että kirjastonhoitajat uskovat stereotypiaan melua sietävästä y-sukupuolvesta, eikä sen takia tarvitse puuttua kirjaston käyttäjien meluamiseen tai järjestää kirjastorakennukseen erityisiä hiljaisia tiloja. Kuitenkin nuoremmat haastatellut opiskelijat osoittivat, että osa heistäkin haluaa hiljaisuutta esimerkiksi käyttämällä korvatulppia ja mulkoilemalla äänekkäitä käyttäjiä. Tutkija totesikin, että akateemiset kirjastot tarvitsevat yhä hiljaisia tiloja. (Milewicz, 2009, s. 240–242.)

Seuraavan aliluvun olen jakanut kahteen. Luvussa 4.2.1 tuon esille meluttomuutta arvostavaa kirjaston käyttäjäkuntaa, joka kuitenkin ei kovin aktiivisesti tuo kantaansa esille. He saattavat tällaisiin tutkimuksiin osallistuessaan kertoa, etteivät pidä melusta kirjastossa, mutta muuten pyrkivät vain kestämään tätä turhauttavaa tilannetta. Luvussa 4.2.2 vastaavasti kerron käyttäjistä, joiden meluttomuuden arvostus on saanut heidät muuttamaan toimiaan käytännössä. Osa on tehnyt valituksia melusta ja osa on valinnut kirjastosta hiljaisimman paikan omaan käyttöönsä.

4.2.1 Hiljaiset meluttomuuden arvostajat

Ntuiu (2009) tutkimuksessa hieman yli kolmasosa vastaajista arvioi kirjaston meluisaksi, yli kolmasosa todella meluisaksi ja hieman alle kuudesosa äärimmäisen meluisaksi. Yli kolmasosa vastaajista sanoi melun haitanneen toimia kirjastossa paljon ja hieman alle kolmasosa sanoi sen haitanneen erittäin paljon. Vastaajien enemmistön mukaan melua oli ja se häiritsi. (Ntui, 2009, s. 57–58.)

Aremu, Omoniyi ja Saka (2015) selvittivät, että puolet Ilorinin yliopiston kirjaston melua käsittelevään tutkimukseen vastanneista kertoi melun häirinneen hieman, kahden viidesosan mukaan se häiritsi paljon ja kymmenesosan mukaan erittäin paljon (Aremu, Omoniyi & Saka, 2015, s. 9). Lähes kaikki vastaajat siis pitivät melua vähintään jossain määrin häiritseväenä.

Birdin ja Puglisiin (1984) kirjastojen melun vähentämistä käsittelevässä tutkimuksessa tehdyn melua rajoittavan intervention myötä niiden vastaajien osuus, joiden mielestä kirjasto on äärimmäisen hiljainen, nousi 39,2 prosenttiyksikköä ja niiden vastausten osuus, jotka viittasivat ärsytyksen puutteeseen, nousi 14,2 prosenttiyksikköä (Bird & Puglisi, 1984, s. 275). Hiljaisuuden nousu ja samaan aikaan ärsytyksen väheneminen vihjaa siihen, että moni vastaaja ärsyyntyi melusta.

Franksin ja Asherin (2014) melunhallintaa nykykirjastoissa tarkastelevassa tutkimuksessa yhdessä osallistuneista kirjastoissa teetettiin opiskelijakysely, josta ilmeni, ettei kirjasto ollut opiskelijoiden mielestä tarpeeksi hiljainen. Toisen kirjaston opiskelijakyselyssä paljastui, että hiljainen opiskelu lukeutui opiskelijoiden lempiasioihin kirjastossa melun ollessa yksi vähiten mieluisa asia. (Franks & Asher, 2014, s.326.) Näiden tulosten mukaan kirjastojen halutaan olevan hiljaisia ja kirjastojen hiljaisuudesta pidetään, kun taas melusta ei pidetä.

Melu ja muu levoton käytös mainittiin vastauksissa työrauhaa häiritsevä tekijänä myös Kortetjärven (2021, s. 47–48) tutkimuksessa, joka keskittyi työrauhaan viidesluokkalaisten silmin. Liika meteli oli toiseksi keskeisin työrauhaa häiritsevä tekijä sekä tytöillä (keskiarvo 3,73) että pojilla (keskiarvo 2,87) (Kortetjärvi, 2021, s. 54). ”Melu oli merkittävin työrauhaa häiritsevä tekijä”, summattiin tutkimuksen pohdintaosuudessa (Kortetjärvi, 2021, s. 73).

Goodnightin ja Jeitnerin (2016) opiskelijoiden hiljaisten opiskeluhuoneiden tarvetta käsittelevään tutkimukseen osallistuneet opiskelijat eivät pitäneet kirjastoaan kovin hyvänä paikkana opiskeluun tai tutkimuksen tekoon, ja moni ilmaisi halunsa hiljaisille alueille (Goodnight & Jeitner, 2016, s. 226). Hiljaisten alueiden puute todennäköisesti teki kirjastosta huonon paikan edellä mainituille aktiviteeteille.

Stemmerin ja Strawserin (2019) tutkimuksessa vastaajista yli neljä viidesosaa mainitsi syyksi kirjastoon tulemiselle yksin opiskelun ja puolet hiljaisen opiskelualueen käytön. Kirjastoa yksin opiskeluun usein ja erittäin usein käyttäneiden osuudet olivat suurempia kirjastoa ryhmässä opiskeluun usein ja erittäin usein käyttäneiden osuuksiin verrattuna. (Stemmer & Strawser, 2019, s. 129–130.) Hiljaisuutta kaipaavien käyttäjien määrä oli merkittävä.

Samassa tutkimuksessa merkittävä osuus vastaajista piti uutta yleistä oppimistilaa (englanniksi ”Learning Commons”) liian meluisana: väitteeseen, että tämä tila on liian meluisa tai ruuhkainen tehokkaaseen työskentelyyn, viidesosa vastaajista oli samaa mieltä ja hieman alle kuudesosa vahvasti samaa mieltä (Stemmer & Strawser, 2019, s. 131). Kysyttäessä parannusehdotuksia kirjastoon noin joka kymmenes vastaaja antoi hiljaiseen opiskeluun liittyvän pyynnön, tehden siitä toiseksi suosituimman kategorian parannusehdotuksille (Stemmer & Strawser, 2019, s. 132).

Milewiczin (2009) tutkimukseen vastanneille yliopistosta valmistuneille (englanniksi ”graduate”) kirjastot edustivat tyypillisesti kirjoja ja hiljaisuutta, kun kysyttiin, mitä heille tulee mieleen sanasta ’kirjasto’ (Milewicz, 2009, s. 95). Tutkimukseen vastanneille ylioppilaille (englanniksi ”undergraduate”) kirjat eivät olleet niin välttämätön asia kirjaston ymmärtämisessä ja käytössä, mutta useimmat heistä nostivat vastauksissaan esiin hiljaisuuden ja keskittymisen. Opettajat taas korostivat näkemystä kirjastosta kirjojen paikkana. (Milewicz, 2009, s. 98.) Kirjasto miellettiin siis ennen kaikkea hiljaiseksi paikaksi. On kuitenkin hyvä huomata, että kirjasto miellettiin pakopaikkana häiriötekijöistä – muistakin kuin äänistä (Milewicz, 2009, s. 99–101). Mielikuvaharjoituksessa melkein kaikki vastanneet mielsivät hiljaisen kirjaston positiiviseksi ja perinteiseksi (Milewicz, 2009, s. 113). Jopa ne vastaajat, jotka pitivät pienestä hälystä, eivät pitäneet sitä kirjastoympäristöön asiaankuuluvana (Milewicz, 2009, s. 136). Jotkut kokivat kirjastossa käyvien olevan osa suurempaa akateemista yhteisöä, ja tämän yhteisön normeihin kuuluu hiljaisuus kirjaston tiloissa (Milewicz, 2009, s. 104–106).

Koulukirjastotutkimuksessa eräs vastaaja piti kirjaston hiljaista ympäristöä parempana hektisiin tietokonehuoneisiin verrattuna (Shenton, 2014, s. 151). Kirjastojen tärkeydestä kirjoittaessaan 45 oppilasta mainitsi hiljaisuuden, kuusi oppilasta rauhan (englanniksi ”peace”) ja kolme oppilasta rauhallisuuden (englanniksi ”calmness”) (Shenton, 2014, s.152). Vastaajia oli yhteensä 245 (Shenton, 2014, s. 144). Meluttomuuteen viittaavia vastauksia oli siis huomattavasti.

Edmonton Public Libraryn asiakastutkimuksessa kysyttäessä lempipaikkaa kirjastossa, 195 vastaajan mukaan hiljaisuus oli tärkein tekijä heidän valitessaan lempipaikkaansa (Wortman, 2012, s. 13). Kysyttäessä asiakkaiden vähiten mieluista paikkaa kirjastossa,

170 vastausta huomioi melutasot: tietyistä paikoista ei pidetty niiden meluisuuden vuoksi (Wortman, 2012, s. 14–15). Kysyttäessä mitä muutoksia kirjaston tiloissa asiakas haluaisi, useat mukavampia istuimia ehdottaneet vihjasivat, että nämä kalusteet olisivat hiljaisilla alueilla (Wortman, 2012, s. 15). Kysyttäessä, kuinka kirjastosta voisi tehdä inspiroivamman asiakkaille, moni halusi enemmän hiljaista tilaa, mutta muutama mainitsi pehmeän musiikin soittamisen tekevän siitä heille inspiroivamman (Wortman, 2012, s. 16). Kyselylomakkeen lopussa tiedusteltiin muita kommentteja kirjastoista. Tässäkin melutaso huomioitiin 62 vastauksessa, monien painottaessa tarvetta hiljaiselle tilalle. (Wortman, 2012, s. 17.) Tutkimuksessa ilmeni, että äänimaisemaan liittyvät asiat eivät olleet missään kysymyksessä kaikista suosituin puheenaihe, mutta hiljaisuutta vaalivien määrä oli merkittävä.

Muhosen (2017) nuorten osallistamista kirjastojen kehittämisessä käsittelevään tutkimukseen osallistuneet nuoret arvostavat kirjaston rauhallisuutta kokeisiin valmistautumisen tai läksyjen teon näkökulmasta (Muhonen, 2017, s. 38). Rentoutumismahdollisuuden lisäksi nuoret halusivat mahdollisuutta pelata lauta- ja konsolipelejä ja kuunnella musiikkia, mutta kuulokkeiden lainaamismahdollisuutta myös toivottiin (Muhonen, 2017, s. 39). Nuorille kirjasto usein on hiljainen paikka, joita nykyään on harvassa (Muhonen, 2017, s. 40). Kuopion museon rauhallista, metsäympäristöä matkivaa sienihuonetta arvostettiin ja kaipailtiin kirjastoonkin sen mahdollisesta ”lapsellisuudesta” huolimatta (Muhonen, 2017, s. 39–40, 48).

Milewiczin (2009) tutkimus osoitti, että kirjastonhoitajat ja jotkut käyttäjätkin pitivät enemmän hiljaisuudesta, mutta kokivat kirjaston olevan kaikkien käyttäjien yhteinen ja ymmärsivät, että kaikki eivät pidä hiljaisuutta yhtä tärkeänä kuin he, joten he eivät odottaneet tai vaatineet hiljaisuutta kirjastoissa (Milewicz, 2009, s. 134). Hiljaisuudesta pitäneet olettivat kuuluvansa vähemmistöön (Milewicz, 2009, s. 141). He eivät siis uskaltaneet vaatia hiljaisuutta.

4.2.2 Aktiiviset meluttomuuden arvostajat

Eräs Milewiczin (2009) tutkimuksessa mainittu asiakas, jonka meluvalitukseen vastattiin, että nykyään kirjastot ovat kaikille, totesi kirjastojen aina olleen kaikille ja nämä uudet käytänteet ovat sitä muuttamassa (Milewicz, 2009, s. 213). Asiakas siis väitti, että hänen

kaltaisensa ihmiset eivät pysty lukemaan tai opiskelemaan meluisassa kirjastossa, mutta hiljaisessa kirjastossa kaikki pystyvät olemaan.

Vance (2018) tutki kirjaston chat-palvelun keskusteluita kahdelta akateemiselta vuodelta. Kerätyistä keskusteluista 7,34 prosenttia oli meluvalituksia. (Vance, 2018, s. 580.) Hiljaisiksi alueiksi luokitelluista kerroksista tuli selvästi enemmän meluvalituksia (Vance, 2018, s. 581–582). Opiskelijat halusivat pitää hiljaiset alueet hiljaisina. Lisäksi todella hiljaisessa tilassa syntyvät äänet saavat suuremman merkityksen (esimerkiksi Milewicz, 2009, s. 176). Verrattuna kävijämääriin, meluvalituksia teki maksimissaan vain 0,06 prosenttia kävijöistä. Tutkija kuitenkin huomautti, että kaikki melusta häiriintyneet eivät tee valitusta ja melun huomioiminen ilman yhteydenottoa chatin kautta ei näkynyt tutkimuksen luvuissa. (Vance, 2018, s. 584.)

Kirjaston käyttäjät valittivat myös kirjaston työntekijöiden välisen keskustelun ja muun toiminnan aiheuttamasta melusta (Milewicz, 2009, s. 205). Eräässä kirjastossa yksi kerros oli saatu muita kerroksia hiljaisemmaksi hiljaisuutta pyytävällä kyltillä. Erään opiskelijan mukaan kyltti on siitä kätevä, että siihen voi viitata, kun jotkut meluavat, mutta kerros ei silti ollut tarpeeksi hiljainen – ihmiset käyttivät sitä ryhmätöiden tekoon, jolloin ääntä syntyi. (Milewicz, 2009, s. 169.) Jotkut käyttäjät siis pitivät hiljaisten alueiden virallisesta määrittelystä, jotta heidän pyynnölleen olla hiljaa olisi jotakin tukea. He uskalsivat ottaa kantaa, ja kyltit sekä muut ohjeistukset rohkaisivat siinä. Toisaalta käyttäjät ymmärsivät jotkut kirjastojen tilat hiljaisiksi tiloiksi, vaikka ei ollut mitään erityistä kylttiä, joka tästä tiedotti (Milewicz, 2009, s. 215).

Eräässä kirjastossa lasiset, ääntä eristävät kopit olivat erittäin suosittuja – ne tarjosivat suojaa äänellisiltä ärsykkeiltä, mutta eivät visuaalisilta (Milewicz, 2009, s. 123). Voisi päätellä, että näitä huoneita varanneet kirjaston käyttäjät pitivät rauhallista äänimaisemaa tärkeämpänä kuin visuaalisista häiriötekijöistä vapaata ympäristöä.

Rulemanin ja Kaiserin (2017) opiskeluhuoneita käsittelevässä tutkimuksessa syiksi opiskeluhuoneiden käytölle vastaajista 82,1 prosenttia sanoi niissä olevan helpompi keskittyä ja 78 prosenttia sanoi niissä olevan hiljaisempaa. 73 prosenttia vastaajista sanoi usein tai monesti (englanniksi ”frequently” ja ”often” -vaihtoehdot) käyttävänsä opiskeluhuoneita opiskellakseen yksin. (Ruleman & Kaiser, 2017, s. 140–141.)

Stemmerin ja Strawserin (2019) tutkimuksessa remontin jälkeen kirjaston kävijämäärä nousi 23 prosenttia ja suurin nousu oli hiljaisella kerroksella, jonka kävijämäärä nousi 27 prosenttia (Stemmer & Strawser, 2019, s. 132). Käyttäjät siis niin sanotusti ”äänestivät jaloillaan” hiljaisen kerroksen puolesta.

Mergan tutkimuksen (2017, s. 59) vastaajista hieman alle kolmasosa luki mieluiten hiljaisessa paikassa. Vastaajista yli puolet arvioi ympäristön melun olevan syynä keskittymisen vaikeuteen (Merga, 2017, s. 57). Monet kuvasivat hiljaisuutta välttämättömäksi osaksi ympäristöä, jossa he lukevat (Merga, 2017, s. 61). Ehkä syy sille, miksi lähes kaikki Mergan tutkimukseen vastanneet eivät pääsääntöisesti lue kirjastoissa (Merga, 2017, s. 60) on se, että kirjastot mielletään liian meluisiksi. Innokkaat lukijat siis äänestävät jaloillaan ja jäävät kotiin. Tosin syitä kirjastojen välttämiseen luoteltiin muitakin, kuten esimerkiksi halu tehdä merkintöjä kirjoihin (Merga, 2017, s. 64).

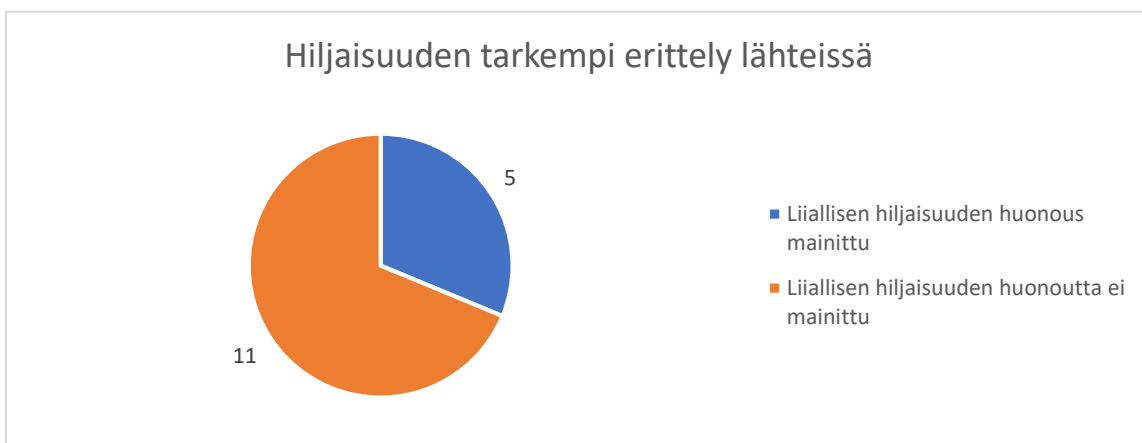
Kortetjärven (2021) tutkimat oppilaat tiedostivat, että toisten oppilaiden häiriökäyttäytymiseen, etenkin meluun, puuttumalla he voivat vaikuttaa työrauhan ylläpitoon (Kortetjärvi, 2021, s. 67). He ymmärsivät, että meluttomuuden eteen täytyy olla valmis itsekin tekemään töitä.

Nigerian liittovaltiollisten yliopistojen kirjastoja käsittelevään tutkimukseen osallistuneiden kirjastonkäyttäjien mukaan kirjaston lukusali ei ollut yleensä hiljainen. Näin vastanneiden osuudet eri osallistuneissa yliopistoissa vaihtelivat, mutta kaikissa näin vastasi vähintään puolet vastaajista. Hiljaisuuden puute heikensi kirjastojen käyttöastetta ylioppilaiden keskuudessa. (Georgina, 2012, s. 279–286.) Suosituimmat vastaajien valitsemat ehdotukset melun minimoimiseksi kirjastoissa olivat kärkeä käyttäjiä hiljentämään kännykkänsä kirjaston tiloissa, tehdä sääntöjä melua vastaan ja kärkeä melun aiheuttajia poistumaan kirjastosta. Ääntä vaimentavien materiaalien asennus, äänekkäiden tuolien korvaus ja työntekijöiden äänen kontrollointi olivat vähemmän suosittuja vaihtoehtoja, vaikka eroavaisuudet eri vaihtoehtojen saamissa kannatusluvuihin olivat melko pieniä. (Georgina, 2012, s. 289.) Kirjaston käyttäjät olivat siis valmiita korjaamaan omaa käyttäytymistään eikä kaikkia korjausliikkeitä laitettu pelkästään kirjaston vastuulle.

4.3 Rauhallinen äänimaisema vai täysi hiljaisuus?

Aiemmin olen tuonut esille kohtia, joissa ei tarkemmin eritellä millaista vähä-äänistä ympäristöä kirjaston käyttäjät haluavat. On tehty ero melun ja meluttomuuden välille, mutta ei tähdennetty halutaanko rauhallista äänimaisemaa vai täyttä hiljaisuutta.

Viidessä lähteessä mainittiin vähintään jollain tasolla liiallisen hiljaisuuden olevan huono asia. Käytettyjä lähteitä tässä tuloksia esittelevässä luvussa oli yhteensä 16 eli 11 lähteestä en löytänyt mitään implisiittistä vihjaustakaan täyden hiljaisuuden huonoudesta. Kaavio 1 havainnollistaa näiden viiden lähteen kuuluvan selkeästi vähemmistöön, vaikka kyseessä ei ole aivan huomaamaton vähemmistö. Seuraavassa olen kuitenkin ottanut poiminnan yhdestä muustakin lähteestä kuin noista viidestä lähteestä.

Kaavio 1: Hiljaisuuden tarkempi erittely lähteissä

Birdin ja Puglisiin (1984) tutkimuksen interventiota kritisoivien vastausten joukosta löytyi väite, jonka mukaan kirjasto oli nyt liian hiljainen ja hieman äänekkäämpi ympäristö olisi odotettavissa ja hyväksyttävissä (Bird & Puglisi, 1984, s.276) Kyseessä saattoi tosin olla vain yksi henkilö, joka oli tätä mieltä. Lisäksi artikkelissa ei käynyt ilmi, kertoiko vastaaja äärimmäisen hiljaisuuden häiritsevän tai haittaavan nimenomaan hänen opiskeluaan ja keskittymistään vai oliko jokin muu syy, joka teki tästä uudesta tilanteesta epämiellyttävän.

Useat Kortetjärven (2021) tutkimukseen osallistuneet viidesluokkalaiset liittivät hyvään työrauhaan hiljaisen tilan, mutta useammat vastaukset, joita nostettiin sivun 39 katkelmaan, sallivat myös rauhallisen puheen (Kortetjärvi, 2021, s. 39). Tosin tässä katkelmassa ei ollut välttämättä kaikkia aiheeseen liittyviä vastauksia esillä, joten ehkä

määrää ei pidä painottaa. Tutkija muodosti oppilaiden vastauksista hyvälle työrauhalle määritelmän, jossa mainittiin hiljaisuus, mutta huomioitiin rauhallisen keskustelun olevan mahdollista särkevästi työrauhaa (Kortetjärvi, 2021, s. 43). Oppilaat pitivät toistensa kanssa tapahtuvaa vuorovaikutusta tärkeänä oppimisen osana, kunhan se ei häirinnyt muita oppilaita (Kortetjärvi, 2021, s. 44). Kysyttäessä oppilaiden vaikutusmahdollisuuksista työrauhan ylläpitämiseen useimmat vastaajista toivat esille hiljaa olemisen ja puhumisen hiljaisella äänellä (Kortetjärvi, 2021, s. 66). Oppilaat pitivät toisten kanssa keskustelua tärkeänä, mistä tietysti syntyy ääntä (Kortetjärvi, 2021, s. 44–46). Mahdollisuus jutteluun lienee syy siihen, etteivät oppilaat halunneet kieltää kaikkea ääntä. Hiljaisuus mainittiin myös työrauhaa edistävänä tekijänä, mutta jälleen osa oppilaista piti pienestä taustäänestä täyden hiljaisuuden sijaan, koska se paransi jonkin verran työskentelyä (Kortetjärvi, 2021, s. 44–46).

Muiden opiskelijoiden rauhallinen työskentely oli keskeisempi työrauhaa edistävä fyysinen tekijä kuin täysi hiljaisuus. “Muut oppilaat työskentelevät rauhallisesti” -vastaus sai keskiarvoksi tytöiltä 4,07 ja pojilta 3,48, kun taas “Täysi hiljaisuus” -vastaus sai keskiarvoksi tytöiltä 3,40 ja pojilta 3,42. (Kortetjärvi, 2021, s. 52.) Tämä viittaa siihen, että Kortetjärven tutkimukseen vastanneet pitivät rauhallista äänimaisemaa täyttä hiljaisuutta parempana. Toisaalta oppilaiden omat määritelmät näille kahdelle äänimaisemalle saattavat merkittävästi erota siitä, mitä itse niillä tarkoitan. Lisäksi varsinkin pojilla oli vastausten keskiarvoissa erittäin pieni ero, vain 0,06 yksikköä. Tyttöillä ero oli merkittävä, mutta heitä vastaajissa oli puolet vähemmän kuin poikia (Kortetjärvi, 2021, s. 52), joten keskiarvo muuttuu helposti vähäisemmällä ääriavastauksilla.

Tutkittavan koulun avoimessa oppimistilassa oli “useita rauhallisia tiloja, kuten kota, hiljaisen työskentelyn tilat ja erilaisia työskentelypisteitä” (Kortetjärvi, 2021, s. 67). Nämä tarjosivatkin erilaisia äänimaisemia: kota vaimentaa ehkä hieman ääntä ja hiljaisen työskentelyn tila vaimentaa jo selkeästi enemmän. Tämä sopii hyvin eri äänimaisemista miellyville oppilaille. Tietysti “rauhallinen” -sana ei aina viittaa rauhalliseen äänimaisemaan vaan kyse saattaa olla rauhasta muilta kuin ääniärsykkeiltä.

Innokkaita lukijoita käsittelevään tutkimukseen vastanneista noin kolmasosa pystyi lukemaan myös keskiverron taustahälyn ympäristössä (Merga, 2017, s. 59). Tämä oli

suurin osuus kyseisen kysymyksen vastausvaihtoehdoista. Tosin erot eri vaihtoehtojen suosion välillä olivat varsin pienet. Huomionarvoista myös on, että eräs vastaaja mainitsi täyden hiljaisuuden olevan ahdistavaa (Merga, 2017, s. 61).

Shentonin (2014) tutkimuksessa yksi oppilas vastasi kirjaston ilmapiiriin (englanniksi “ambience”) edistävän sosialisointia ja erään toisen mukaan juttelua (Shenton, 2014, s.152). He eivät siis nähneet tällaisen toiminnan häiritsevän kirjaston ilmapiiriä. Tosin termillä “ambience” voidaan viitata muihinkin piirteisiin kuin ääniin, vaikka itse olen aiemmin ymmärtänyt sen viittaavan lähinnä äänimaisemaan. Tämä oli siis poiminta, jossa ei viitata liiallisen hiljaisuuden huonouteen.

Noin puolet Muhosen (2017) tutkimuksen nuorista halusi tilaan hiljaisuutta ja puolet musiikkia tai muita taustaääniä – myös läksyjen teon yhteydessä. Nuoria yhdisti se näkemys, että tilassa saisi jutella, mutta ei metelöidä. Musiikista keskustellessa päädyttiin kompromissiin, eli että halukkaat voivat soittaa itse omaa musiikkia kuulokkeista. Puolet nuorista toi ääntä vaimentavien materiaalien mahdollisuuden esiin. Rauhoittavista luonnonäänistä keskusteltiin myös. Sosiaalisuuden ja rauhoittumisen näkökannat jakoivat ryhmää, joten lopulta toivottiin sekä sosiaalista tilaa että rauhallisempaa tilaa. (Muhonen, 2017, s. 47–48.) Ennen tätä kahden tilan ratkaisua nuoret olivat sallimassa juttelun, joten ilmeisesti kaikki osallistuneet nuoret eivät kokeneet sitä häiriönä kirjaston käytölle.

Milewiczin (2009) haastattelemat kirjastonhoitajat olivat yksimielisiä siitä, että jonkinasteinen hälinä kirjastoissa on hyväksyttävää, etenkin verrattaessa käyttämättömän kirjaston hiljaisuuteen. Heidän mukaansa kirjastossa kuuluu olla hälinää ja hiljaisuutta, mutta osa kallistui vastauksissaan enemmän hälinän puolelle. (Milewicz, 2009, s. 125.) Aiemmin toin esille, kuinka tässä lähteessä arvioitiin, että jotkut asiakkaat häiriintyvät tai olettivat muiden häiriintyvän liiallisesta hiljaisuudesta (Milewicz, 2009, s. 97, 119). Lisäksi aiemmin nostin esille, että äärimmäisen hiljaisessa ympäristössä äänen merkitys kasvaa (esimerkiksi Milewicz, 2009, s. 176). Eräs valituksen tehnyt kirjaston käyttäjä tähdensi, ettei odottanut täyttä hiljaisuutta vaan “yleistä kunnioittavaa hiljaisuutta” (Milewicz, 2009, s. 211).

Onko vastaavasti absoluuttisen hiljaisuuden tavoittelijoita kirjastojen käyttäjien keskuudessa? Luvussa 4.2 käsittelemäni meluttomuutta tavoittelevat käyttäjät eivät

tehneet selväksi, haluavatko he täydellisen hiljaisuuden vai jotain lievempää. Ainut selkeästi absoluuttisen hiljaisuuden tavoitteluun viittaava löytämäni kohta oli Milewiczin havainto, että jotkut käyttävät korvatulppia myös kirjaston hiljaisissa osissa (Milewicz, 2009, s. 121). Tämä osoittaa selkeästi, että kaikille ei riitä rauhallinen työskentelyäni vaan he tavoittelevat absoluuttista hiljaisuutta. Toisaalta tämä esimerkki toi myös ratkaisun näille yksilöille – korvatulpat.

5 KESKUSTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Vaikuttaa siltä, että ennakkokäsitykseni perinteistä kirjastoa vaalivista kirjastonhoitajista ja meluisista uudistaja-asiakkaista onkin virheellinen – välillä nämä roolit ovat päinvastoin. Toisinaan kirjastonhoitajat näkevät melun modernina ja äänen kontrolloinnin kuuluvan vartijoille, kun taas osa käyttäjistä itse vaatii hiljaisuutta.

Useissa tutkimuksissa havaittiin, että monet kirjastojen käyttäjät, varsinkaan nuoret käyttäjät, eivät häiriinny melusta. Kirjasto saatetaan ymmärtää sosiaalisena kohtaamispaikkana enemmän kuin opiskelupaikkana ja osan opiskeluakaan kovat äänet eivät häiritse. Heille kirjaston äänimaisema ei välttämättä ole kovin tärkeä asia.

Minulle äänekkäiden kirjastojen ja niitä suvaitsevien käyttäjien määrä oli yllättävän korkea. On kuitenkin hyvä muistaa maantieteelliset ja kulttuuriset erot. Suomessa ihmiset eivät juttele tuntemattomien kanssa muissakaan julkisissa paikoissa kuin kirjastoissa, mikä vähentää yleistä melutasoa. Tosin Suomenkin kirjastoissa kuulee usein rauhallista puheensorinaa. Luvun 4 lähteistä Suomeen keskittyviä tutkimuksia minulla oli vain kaksi, jotka tosin tuottivat Milewiczin (2009) ohella tutkimukseeni eniten havaintoja. Yhdysvaltoihin keskittyviä tutkimuksia minulla oli käytössä kahdeksan, mikä ei ole yllättävää ottaen huomioon sen aseman monella ihmiselon sektorilla maailmassa. Nigeriaan keskittyi kolme lähettä, Iso-Britanniaan ja Kanadaan kumpaankin yksi. Kansainvälinenkin tutkimus löytyi, jossa kyselyä levitettiin netin kautta ympäri maailman. Tämä kysely tosin oli englanniksi, mikä kallisti vastaajien alkuperää englanninkieliseen maailmaan. Myös muita tutkimuksia, suomalaisia lukuun ottamatta, yhdistää se, että ne tulevat vahvasti englanninkielisistä maista.

Toisaalta tutkimukseni mittavin aliluku 4.2 toi esille, että ihmiset edelleen kaipaavat melutonta ympäristöä. Käsittelemissäni kvantitatiivisissa tutkimuksissa melusta häiriintyneet tai sitä välttelevät vastaajat olivat joko merkittävä osuus, noin puolet tai miltei kaikki vastaajista – marginaalinen vähemmistö he eivät olleet koskaan asiasta kysyttäessä. Kvalitatiivisissakin tutkimuksissa melu ja sen haitat nousivat usein keskustelun aiheeksi. Useat opiskelijat siis välittävät äänimaiseman laadusta.

Georginan (2012) tutkimuksesta tekemäni havainto siitä, että kirjaston käyttäjät ovat valmiita muuttamaan omaa toimintaansa, kertoo jossain määrin, kuinka vakavasti käyttäjät ottavat kirjaston hiljaisuuden. Toisaalta kaikki käyttäjät kaikista kuudesta tutkimuskohteena olleesta yliopistosta eivät vastanneet tähän kyselyyn, joten vastaajat ja meluntuottajat voivat olla todella erillisiä ryhmiä, joilla ei ole vahvaa keskinäistä päällekkäisyyttä. Tämä tietysti pätee muihinkin tutkimuksiin.

Milewiczin (2009) tutkimuksessa mainittu asiakas, jonka mukaan meluisa kirjasto ei ole avoin kaikille, mutta hiljainen kirjasto on, ei ottanut näkemyksissään huomioon, että täysin hiljainen kirjastokaan ei ole kaikille mieluisa paikka. Absoluuttisen hiljaisuuden välttelyä ja kammoksuntaa oli tosin havaittavissa vain viidessä lähteessä ja aina nämä maininnat eivät sisältäneet kovin laajalti hyväksytyjä näkemyksiä. Tosin absoluuttisen hiljaisuuden suosijoita löytyi vain yhdestä lähteestä eikä siinäkään käsitelty asiaa niin laajasti tai muuten sillä tavalla, että voisi olettaa kyseessä olevan valtava ryhmä. Tästä voi päätellä rauhallisen työskentelyäänän olevan suositumpaa kuin absoluuttisen hiljaisuuden.

Hain tässä tutkimuksessa vastauksia kysymyksiin:

1. Kuinka tärkeänä kirjaston käyttäjät pitävät fyysisen kirjaston rauhallista äänimaisemaa?
2. Onko rauhallinen työskentelyäänäni mieluisampaa kirjaston käyttäjille kuin absoluuttinen hiljaisuus?

Kysymykseen 1 todettakoon, että monet kirjastojen käyttäjät pitävät kirjastojen rauhallista äänimaisemaa tärkeänä. Tietysti on hyvä muistaa, että joissain lähteissä kerrottiin muistakin häiriötekijöistä kuin melusta, joten äänimaisema ei ole ainut kirjaston käyttäjiä kiinnostava piirre kirjastoissa. Mitä tulee kysymykseen 2, tarkastelemani tutkimukset osoittivat, että useimmat käyttäjät pitävät rauhallisesta työskentelyäänestä enemmän kuin absoluuttisesta hiljaisuudesta. Kuitenkin mainittakoon tulosten yhteydessä, että tutkimusaineisto ei ollut erityisen laaja, joten havaintojakaan, joista tehdä tulkintoja, ei ole valtavasti. Täten johtopäätökset ovat korkeintaan suuntaa antavia – varsinkin kysymyksen 2 kohdalla.

Kirjaston käyttäjillä on siis paljon erilaisia mieltymyksiä äänimaiseman suhteen, vaikka rauhallisuudesta nauttivaa vaikuttaisi olevan eniten. Kirjastotilan jaottelu eri osiin sallitun äänenvoimakkuuden avulla on yksi tapa saada kirjastosta miellyttävä monenlaisille käyttäjille. Kirjastossa on monia erilaisia äänimaisemia ihmisten erilaisille tarpeille ja mieltymyksille – ääripäinä äänekäs kahvila ja hiljainen lukusali (Milewicz, 2009, s. 194). Lisäksi yksittäiset käyttäjät voivat käyttää apuvälineitä äänimaiseman säätämiseksi juuri itselleen sopivaksi – esimerkiksi kuulokkeet musiikin kuunteluun (Muhonen, 2017, s. 47–48) ja korvatulpat tai kuulosuojaimet äärimmäiseen hiljaisuuteen (Milewicz, 2009, s. 121). Kirjastot voisivat myös harkita mahdollisuutta tarjota itse näitä apuvälineitä lainaan asiakkaille. Näin kirjastosta tulisi joustavampi ja monipuolisempi tarjoamiensa äänimaisemien suhteen.

Tässä tutkimuksessa on myös haasteita ja rajoitteita. Osalle käyttäjistä hiljainen kirjasto saattaa olla itsestäänselvyys, jonka takia siitä ei eksplisiittisesti keskustella tai sitä ei puolusteta. Tämä pätee muihinkin kirjaston aspekteihin ja yleisestikin ihmisten elämään: kun asiat toimivat, niistä harvemmin puhutaan eikä niitä arvosteta. On myös riski, että ennako-oletusteni myötä minulta jäi kirjaamatta ylös joitain hypoteesini kanssa ristiriidassa olevia havaintoja, liittyen esimerkiksi melusta pitäviin ja toisaalta absoluuttista hiljaisuutta havitteleviin kirjaston käyttäjiin.

Kunnallisten kirjastojen aliedustus lähteissä saattaa aiheuttaa sen, että tutkimus ei ole hyvin sovellettavissa niihin. Oma työkokemukseni kaupunginkirjastossa näytti, että siellä oli välillä kovinkin meluisaa, vaikka hiljaisuus silti oli normi, mutta meluvalituksia ei tullut minun tietooni yhtään. Ehkä absoluuttiselle hiljaisuudelle ja rauhalliselle työskentelyäänelle on enemmän tarvetta oppilaitosten kirjastoissa.

Aiheiden rajaaminen ja jaottelu oli laadullisessa tutkimuksessa vaikeaa – myös alaotsikoihin jaoteltaessa. Missä menee rauhallisen äänimaiseman ja melun raja tarkalleen? Kirjaston käyttäjien mieltymysten tarkempi erittely ei ole helppoa kirjallisuuskatsauksessa. Riittääkö kaikille luvussa 4.2 käsittelemilleni käyttäjille kirjaston meluttomuus vai haluaako merkittävä osa heistä absoluuttista hiljaisuutta? Tämä ei tullut ilmi, koska esittelemäni tutkimukset eivät suoraan tähän kysymykseen tällä tarkkuudella pureutuneet.

Jatkotutkimus esimerkiksi kyselylomakkeen muodossa toteutettuna antaisi selkeämpää kuvaa tilanteesta, koska lomakkeen alussa tutkija voisi selittää keskeiset termit ja mitä niillä tutkimuksessa tarkoitetaan, jolloin olisi pienempi riski, että asioiden määrittelyissä olisi huomattavia eroja tai että tutkijan tarvitsisi päätellä tutkittavien muista näkemyksistä heidän kantaansa tutkittavaan asiaan. Kvantitatiiviset lomaketutkimukset antaisivat selkeitä lukuja, joista voisi tehdä tarkempia arvioita kirjaston käyttäjien mieltymyksistä äänimaisemien suhteen – kunhan kysely saisi runsaasti vastaajia. Vastaavasti, jos halutaan ymmärtää syitä käyttäjien mieltymyksille tarkemmin, kvalitatiivisista tutkimusmenetelmistä olisi apua. Aiheen erilainen rajaaminen vaikkapa maantieteellisesti tai kirjaston tyyppin mukaan voisi myös tehdä tuloksista varmempia ja sovellettavampia tällä kyseisellä rajatulla alueella.

6 LÄHDELUETTELO

- Aremu, A. S., Omoniyi, J. O., & Saka, T. (2015). Indoor Noise in Academic Libraries: A Case Study of University of Ilorin Main Library, Nigeria. *African Journal of Library, Archives & Information Science*, 25(1), 5–14.
- Bird, C. P., & Puglisi, D. D. (1984). Noise Reduction in an Undergraduate Library. *Journal of Academic Librarianship*, 10(5), 272.
- Franks, J. E., & Asher, D. C. (2014). Noise Management in Twenty-First Century Libraries: Case Studies of Four U.S. Academic Institutions. *New Review of Academic Librarianship*, 20(3), 320–331. <https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1080/13614533.2014.891528>
- Georgina, U. O. (2012). Relationship of noise to undergraduate students' use of federal university libraries in Nigeria. *International Research : Journal of Library and Information Science*, 2(2).
- Goodnight, C., & Jeitner, E. (2016), "Sending Out an SOS: Being Mindful of Students' Need for Quiet Study Spaces". Teoksessa S. S. Hines & K. M. Crowe (toim.), *The Future of Library Space (Advances in Library Administration and Organization, Vol. 36)* (217–234). Emerald Group Publishing Limited. <https://doi.org/10.1108/S0732-067120160000036010>
- Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S-M., Pietilä, A-M., Jääskeläinen, P., & Liikanen, E. (2013). Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede*, 25(4), 291–301.
- Kortetjärvi, S. (2021). Viidennen luokan oppilaiden käsitykset ja kokemukset työrauhasta avoimessa oppimistilassa. Opinnäytetutkielma. Itä-Suomen yliopisto. <https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/24662/16159863682024633253.pdf>
- Merga, M. K. (2017). Meeting the Needs of Avid Book Readers: Access, Space, Concentration Support and Barrier Mitigation. *Journal of Library Administration*, 57(1), 49–68. <https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1080/01930826.2016.1185854>
- Milewicz, E. J. (2009). "But is it a library?" the contested meanings and changing culture of the academic library. Väitöskirja. Graduate Institute of the Liberal Arts.

- Muhonen, H. (2017). Tilaa nuorille! : nuorten osallistaminen kirjaston asiakastilojen kehittämiseen. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.
<https://trepo.tuni.fi/handle/10024/102279>
- Ntui, A. I. (2009). Noise Sources and Levels at the University of Calabar Library, Calabar, Nigeria. *African Journal of Library, Archives & Information Science*, 19(1), 53–63.
- Ruleman, A. B., & Kaiser, A. (2017). Identifying the needs and usage habits of university study room users. *Performance Measurement and Metrics*, 18(2), 137–147. <https://doi.org/10.1108/PMM-06-2017-0029>
- Saari, L. (2008). Henkilökohtainen hiljaisuus. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Haettu 1.12.2022 osoitteesta
https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/18366/1/URN_NBN_fi_jyu-200805151465.pdf
- Shenton, A. K. (2014). Just why do we need school libraries? Some ideas from students. *New Library World*, 115(3), 140–159. <https://doi.org/10.1108/NLW-01-2014-0005>
- Stemmer, J., & Strawser, M. G. (2019). Silence in a Noisy World: Using Student Feedback to Enhance Library Silent Study Space. *Evidence Based Library and Information Practice*, 14(3), 128–134. <https://doi.org/10.18438/eblip29581>
- Uimonen, H. (2020). Äänimaisema – ai mikä? Suomen Akustisen Ekologian Seura r.y. | [animaisemat.fi](https://www.aanimaisemat.fi). Haettu 26.11.2022 osoitteesta
<https://www.aanimaisemat.fi/p/aanimaisema-ai-niin-mika.html>
- Vakkari, P. (1983). Kirjojen lukeminen ja yleiset kirjastot : tutkimus yleisten kirjastojen käytöstä kirjakanavana. Kirjastopalvelu.
- Vance, J. M. (2018). Mining reference chat transcripts to analyze noise complaints. *Reference Services Review*, 46(4), 578–586. <https://doi.org/10.1108/RSR-11-2017-0042>
- Waxman, L., Clemons, S., Banning, J., & McKelfresh, D. (2007). The library as place: Providing students with opportunities for socialization, relaxation, and restoration. *New Library World*, 108(9), 424–434. <https://doi.org/10.1108/03074800710823953>
- Wortman, B. (2012). What Are They Doing and What Do They Want: The Library Spaces Customer Survey at Edmonton Public Library. *Partnership: The Canadian*

Journal of Library and Information Practice and Research, 7(2).

<https://doi.org/10.21083/partnership.v7i2.1967>